

לר' אליעזר, דבש בכורתו נידון כמחובר ואינו מקבל טומאה כל עוד הוא שם, לפי שהוא כמחובר לקרקע. ואם זב מן הכורות — אם זב למקום שעדיין הוא ראוי למאכל — מקבל טומאה כמשקה (ולא טומאת אוכלין, לפי שהוא מופרד מן השעוה. ראשונים).

חישב עליו לאכילה — מטמא טומאת אוכלין. תוספתא. (ונפ"מ לענין שיעור טומאתו — ברביעית או בכביצה). ואם זב למקום שאינו ראוי (כגון ע"ג קסמין דגים. ונחלקו אמוראים אם זב ע"ג כלי מאוס) — אינו מקבל טומאה. לחכמים, (והלכה כמותם), דבש בכורתו מקבל טומאת אוכלין (לפי שהוא עדיין מעורב עם השעוה, לכך אינו נידון כמשקה. ראשונים). — כן אמר רב כהנא והביאו ברייתא לסייעו. (ואולם אין הדבר מוסכם — ע' חזו"א סוף עוקצין).

חישב עליו למאכל הדבורים — לרשב"ם, אינו מק"ט. ולתוס' — מק"ט. (והר"ן פרש שאף הרשב"ם לא אמר אלא כשחישב קודם ליצירת הדבש).

זב מכוורתו — בין למקום הראוי בין למקום שאינו ראוי (כל שלא נפסל מאכילת כלב) — מק"ט כמשקין. ואולם שתי החלות (החיצונות) המיועדות למאכל הדבורים — אינן מק"ט, בין בכורות בין כשזב, חישב עליהן לאכילה — מטמא טומאת אוכלין. למשקין — מטמא טומאת משקין.

(יש סוברים שכל שעדיין לא נטמא, אפילו לא נפסל אלא מאכילת אדם ועדיין הוא ראוי לאכילת כלב — אינו מקבל טומאה. ע' רמב"ם; יד רמה ובמפרשים).

דף פא

קלו. מה דין הבאת ביכורים במקרים הבאים:

- א. בלוקח פירות מן השוק.
- ב. קנה אילן אחד בתוך שדה חברו.
- ג. קנה שני אילנות בתוך שדה חברו.
- ד. קנה שלשה אילנות בתוך שדה חברו.
- ה. פירות המסופקים בחיוב ביכורים.
- ו. בצרן, ושגרין ביד שליח לירושלים; בצרן שליח וברוך עלייתו לירושלים, מת (השליח).
- ז. בצרן שליח והביאם השליח לירושלים.

א. אינו מביא ביכורים, — 'מארצך' / 'אדמתך'. (לדעת שמואל אליבא דר"מ — מביא וקורא (ועריטב"א). והשיבו על דבריו)

ב. לחכמים — אינו מביא ביכורים כלל, לפי שאין לו קרקע. (כן משמע מסוגיתנו ומפורש בירושלמי. וכ"פ הרמב"ם).

ולר' מאיר — מביא ואינו קורא, שלדעתו הדבר בספק אם קנה קרקע אם לאו. וע' בסמוך, סדר הבאת הביכורים בספק.

ג. לחכמים — מביא ואינו קורא, שספק אם קנה קרקע. (וראה להלן כיצד הוא עושה). ולר"מ — מביא וקורא, שלדעתו קנה קרקע. (הלכה כחכמים).

ד. מביא וקורא.

ה. מבואר בגמרא (בקונה ב' אילנות לחכמים, או אילן אחד לר"מ), שחייב להקדישם מתחילה לבדק הבית, (מפני שהם ספק חולין ואין מביאים חולין לעזרה). ולאחר הנחתם לפני המזבח ותנופתם — פודה אותם, ומפריש מהם תרומות ומעשרות, מפני שהם ספק חולין, ונותן המעשרות לכהן, (או יפריש עליהם מעשר ממקום אחר בתנאי.

וכצ"ל לר' מאיר. עתוס'), והכהן אוכל הפירות. ואינו מביאם בעצמו לבית המקדש אלא משגרם ביד שליח, כדי

שלא תעכב אותם הקריאה, שכל שאינו ראוי לקריאה מפני הספק — הקריאה מעכבת בו.

- ו. אין קורין פרשת ביכורים בהבאתם, לפי שצריך שהבצירה וגמר ההבאה תהינה באדם אחד — כן שיטת רשב"ם, אבל לר"ת (ועוד), אין משנה מי בצר אלא רק שהלקיחה מהבית וגמר ההבאה יהיו באדם אחד. (עוד כתבו התוס', בשם רבנו חיים כהן), שזה שמביא ואינו קורא, דוקא אם מלכחילה בצר על דעת לשלחם ע"י אחר, אבל בלא"ה — כיון שנראו לקריאה ונדחו — נדחו, וירקבו).
- ז. השליח אינו קורא, שאין יכול לומר 'אשר נתת לי' (משנה ביכורים א,ה). והבעלים — לרשב"ם קורא, ולתוס' (עפ"י הירוש') — אינו קורא.

דף פב

קלח. הקונה שני אילנות בתוך שדה חברו, או הקונה שלשה אילנות — מה דינו לענין הנידונים דלהלן:

- א. ענפים היוצאים מן הגזע או מן השרשים — למי הם.
ב. קניית קרקע תחתיהם ביניהם ומחוצה להם.
ג. זכות 'דרך' בתוך שדה חברו, כדי להגיע לאילנותיו.

א. הקונה שני אילנות (לחכמים), לא קנה קרקע, העולה מן הגזע — שלו, אלא שאם עלה סמוך לקרקע — צריך לקוצצו, שמה תעלה הקרקע שירטון וייראו כשלש, ויטען שקנה קרקע. העולה מן השרשים — של בעל הקרקע. ובדקל ודומיו, שאין דרכו להוציא מהגזע — כל העולה שייך למוכר.

הקונה שלשה אילנות — קנה קרקע, ולכך כל העולה בין מן הגזע בין מן השרשים — שייך לקונה. (ולמאי דסבר רב זביד, בכל מכירה סתמית של שני אילנות, כיון שלכשייבשו אין לו זכות ליטע עוד, הרי הוא מסיח דעתו מכל היוצא, ואף היוצא מן הגזע — של המוכר. — כן פירש רשב"ם. ור"ח פי' בע"א. ורב פפא דחה דבריו).

ב. הקונה שני אילנות — לדעת חכמים לא קנה קרקע, אלא כל צרכי שימוש בעין הרי הם כמושאלים לו, ורשאי לדרוך סביבות האילנות וללקט פירותיו (והמוכר אינו רשאי לזרוע שם. ריטב"א, טור), וכן אם הגדילו הענפים ופשטו למרחק וצילם מזיק לבעל השדה — אינו חייב לשפותם, כי הכל משועבד לאילן. ואם יבש האילן — אינו נוטע אחר תחתיו.

הקונה שלשה אילנות — קנה את הקרקע שתחתיהם וביניהם. ואף הקרקע שמסביבות נופם — כמלא אורה וסלו, ובאותו שטח של 'אורה וסלו' — אף אחד מהם אינו רשאי לזרועו. (כן הסיק אביי, דלא כרב יוסף. ותניא כוותיה). ואם הגדילו הענפים מעבר לאותו שטח — חייב לקוץ, כדי שלא יזיק לבעל השדה שמסביב. (וזה אפילו לפי דעת רבי עקיבא ש'מוכר בעין יפה מוכר'. כן אמר רנב"י. ורבא סבר שלר"ע לא ישפה. ואם יש יכוח בין המוכר לקונה אם הגדילו — על הלוקח להוכיח. רמב"ן, ומובא בפוסקים רטו).

ג. הקונה שני אילנות — יש לו דרך, ששעבד לו כל צרכיו הנדרשים לאילן (כנ"ל). שלשה אילנות — לחכמים הסוברים 'מוכר בעין רעה' — אין לו דרך. ולר"ע (וכן הלכה) — יש לו דרך.

לדעת ר' מאיר — הקונה שני אילנות דינו כקונה שלשה לכל מילי. (וכל הסיפא דמתניתין 'העולה מן הקרקע...') הכל חוזר לדעת חכמים. רשב"א וריטב"א — 'זפשוט').

דף פג

- קלט.** א. באלו אופנים הקונה ג' אילנות לא קנה קרקע, ובאלו אופנים — ספק?
ב. המוכר ג' אילנות (וקרקע שביניהם) — האם קנה נטיעות או עצים אחרים שביניהם?